

מעשה בכלייתו של אלי פורטנוי שהלכה לטייל, ובו שלושה עשר פרקים קצרים

עריכה - נתן גלנט

פרק א'.

היסטוריה רחוקה מהימים בהם הייתי עם שתי כליות

כמו רוב עם ישראל, פעם בחצי שנה קיבלתי בדואר את חוברת הסיפורים של תורמי הכליה. בכל פעם מחדש הלב נקרע מהקשיים שעוברים חולי הכליות, ובראש עוברת המחשבה; "אולי יום אחד גם אני אהיה בין התורמים?"

לפני כ-5 שנים נולד לאחד מחברי הטובים בן עם בעיית כליות קשה, והיה צורך בהשתלת אחת חדשה. אמנם החבר שלי היה אמור לתרום לבנו את הכליה, אך כבר אז התוודעתי יותר מקרוב לנושא הדיאליזה ולכאב שסביבו ושיתפתי את אשתי במחשבה, שאולי אם החבר לא יוכל לתרום מסיבה כלשהי, אוכל לתרום לילד אחת מכליותיי?

למרבה הצער, לאחר שבכל פעם ניתוח ההשתלה נדחתה מסיבה זו או אחרת, הילד לא שרד! הוא נפטר כעבור שנתיים, עוד לפני שהספיק לעבור את ההשתלה...

פרק ב'.

ההחלטה נופלת בקול דממה דיסקרטית סודית ודקה

בפסח תשע"ח הגיעה שוב חוברת עם סיפורי התורמים, קיבלו הסיפורים בעיניי משמעות אחרת והרבה יותר כואבת. באמצע קריאתה כבר שוחחתי עם אשתי על רצוני לתרום כליה, ומיד לאחר החג פניתי למתנת חיים, ששלחו לי חומר על תהליך תרומת כליה. אחרי שקיבלתי את החוברת, עברתי עליו כמה וכמה פעמים וראיתי עד כמה שהתהליך הוא פשוט ולא מסוכן, והחלטתי ש... אני מתחיל. בסודיות ובשקט מוחלט.

נפגשתי עם האדמו"ר מקרעטשניף ברחובות, שמאד שמח והתפעל מרעיון התרומה; חיזק את ידי, ובירך אותי בהצלחה. וכך יצאתי לדרך.

פרק ג'.

מרדף אובססיבי אחרי תוצאות חמקמקות

השלב הראשון היה לבצע בדיקת דם, והשלב הבא - אולטרסאונד כליות. השלב הראשון היה קל, השני - כבר מסובך. התור הקרוב לבדיקה היה רק בעוד 3 חודשים (!). אני החלטתי שלא לבזבז זמן, ופניתי למכון חיצוני לשם ביצוע הבדיקה.

בערך באותו שלב עברתי חוויה מרגשת. כמה ימים אחרי הבדיקה במכון החיצוני, ראיתי שעדיין לא הגיעו התוצאות. לכן התקשרתי למכון, שמצידם אמרו לי שהם שלחו את התוצאות לקופת החולים. וכמובן - בקופת חולים אמרו לי שצריך לגשת לרופאה, והרופאה אמרה שהיא לא רואה עדיין את התוצאות. משם לכאן, אני קולט שאני עמוק בתוך סבב טלפונים, רודף אחרי בדיקות שבעצם לא בשבילי, אלא רק בשביל לתת... הו - אז הבנתי עד כמה התחברתי לנושא התרומה!

פרק ד'.

משרד שידוכים מתנת חיים

אחרי שהגיעו כל התוצאות, תואם לי על ידי "משרד השידוכים" חולה מיועד להשתלה. הבדיקות שלי נשלחו לבית החולים בילינסון ושם נפגשתי עם מתאמות ההשתלות, שהסבירו לי את התהליך מהצד הטכני והרפואי.

בהמשך זומנתי ליום בדיקות שני במספר, ובו בוצעו הבדיקות המקיפות יותר: סי. טי. אקו לב, צילום ריאות ועוד כל מיני ראשי תיבות מסובכות. וכך יצא שבאותו יום הסתובבתי ברחבי בית החולים. עברתי מחדר לחדר, מבדיקה לבדיקה, ולאט לאט עיכלתי את גודל התהליך שאני עובר: מסביבי מתהלכים אנשים חולים, ואילו אני עובר מבדיקה לבדיקה לא בגלל מחלה אלא רק על מנת לתת...

פרק ה'.

קלדנית נעדרת וספירת שיניים

בית החולים אישר את תוצאות הבדיקות והתמלאתי בתחושה טובה שאצלי הכל עובד כשורה, ברוך השם. נקבעה לי פגישה עם פסיכולוגית במשרד הבריאות בתל אביב, ועברתי אצלה כל מיני בדיקות ובחינות פסיכולוגיות. פרט ששעשע אותי במיוחד היה כאשר היא נתנה לי כמה משימות ואחת מהן הייתה לצייר דמות. אוקיי, ציירתי ילד מחייך עם שיניים. תאמינו או לא, אבל היא ספרה כמה שיניים ציירתי, וציינה את זה בדו"ח שלה.

מטרת המבחנים היו כדי לראות אם אני כשיר נפשית לתרומת כליה וכדי לוודא שאני מודע למלוא המשמעות של התרומה. עברתי אותם בהצלחה ואושרתי להמשיך התהליך.

זומנתי למפגש עם וועדה חיצונית של משרד הבריאות, שכללה רופא, עו"ד, פסיכולוגית, פסיכיאטרית ונציגה מטעם הציבור. יש תורמים שמתארים את העמידה מול ועדה זו, כשלב הקשה ביותר בכול התהליך - ובצדק; בהתחלה חשתי כאילו אני נמצא בחדר חקירות ואני חשוד בפלילים, אל מול חברי הוועדה שיושבים מולי ושואלים שאלות.

לשמחתי, האווירה נשברה כבר בהתחלה. חל עיכוב לא צפוי עקב איחור של הקלדנית, בלעדיה אי אפשר להתחיל בפגישה. באותה חצי שעה ריקה, דיברנו קצת אני וחברי הוועדה, והם התעניינו מה אני עושה למחייתי מחוץ מללמוד. עניתי שאני מקליד ספרים - ספרי קודש - לאנשים, וצינתי שאני יכול להקליד את פרוטוקול הוועדה. כולם צחקו והאווירה הפכה לנינוחה.

פרק ו'.

מאושר

הרופא רצה להבין האם אני מודע לסיכונים העתידיים שיכולים להיות לי בעקבות התרומה. אמרתי לו שאני יודע שבגיל השלישי, הסיכויים לאי ספיקת כליות עולה מ-2% שיש לכל אדם ל-6% אחוז. הוא חידד שמדובר בעליה של פי 3, ובעולם הרפואה מדובר בנתון גבוה מאוד.

עניתי לו שטעמי הוא, שמה הם 4% או אפילו יותר בעוד 50 שנה, לעומת 100% חיים שאני יכול לתת היום? לא היה לרופא מענה...

בהמשך, הוא הצהיר באוזניי בפרוש: "האם אתה מבין שאני נגד התרומה?" ואני, עניתי שכן, אלא שחידדתי. "אתה בעד התרומה, אתה רק נגד הסיכונים..."

לאחר מכן כל אחד מחברי הוועדה שאל בתורו שאלות כדי לבדוק באיזו מידה אני מודע לתהליך שאני הולך לעבור מכל הבחינות, גופנית ונפשית. שאלו מה ששאלו ועניתי מה שעניתי. כשיצאתי מחדר הוועדה, כבר נרמז לי שעברתי בהצלחה, ולמחרת גם קיבלתי לכך אישור רשמי. הידד!

פרק ז'.

תשעה ירחי תרומה

בניגוד ל'הצלחה' שלי, דווקא עמיתי, מי שהיה אמור לקבל את כלייתי, לא עבר את הוועדה מסיבות שונות. משום כך, ניסו להתאים לי ב'מתנת חיים' מועמד אחר. בתחילה עמדה על הפרק נערה צעירה שנזקקה לכליה, אבל לי לא התאפשר לתרום לה מסיבה מעניינת: היה לי חשוב להגיע אל מבצע ניקיונות חג הפסח כשאני אחרי התאוששות מהניתוח ובכושר מלא, ואילו היא הייתה בתחילת טיפול להורדת נוגדנים, דבר שהיה יכול לדחות את מועד הניתוח.

למחרת תואם לי חולה בן 60 אב לילדים וסב לנכדים, שנמצא כמעט שנה בטיפולי דיאליזה קשים, ושני התורמים שיועדו לו נפסלו בוועדה. ביקשתי ממתנת חיים לנסות ולהקדים את הניתוח שלי ככל הניתן, ואכן הרב הבר זכרונו לברכה פנה אישית לבית החולים בבקשה שיפנו חדר לניתוח.

כבר כעבור שבוע, בכ"ד בשבט, קיבלתי הודעה מבית החולים, שהתפנה עבורי חדר לעוד שבוע וחצי - ו' באדר א'. תאריך מרגש באופן כמעט מיסטי: מדובר בתשעה חודשים בדיוק (!) לאחר הבדיקה הראשונה.

ואגב, גם הנערה שלא קיבלה את כלייתי, זכתה ב"ה לקבל כליה חדשה ואיכותית מייד אחרי פסח. פרט מעניין? שמו של התורם 'שלה' - זהה לשמי. מה שמעלה את המחשבה, שנגזר עליה משמיים לקבל כליה דווקא מ'אליהו אליעזר'.

פרק ח'.

ההורים מברכים, הילדים מפנימים, השכנים לא יודעים כלום

עליי להודות, שבהתחלה התלבטתי, וחשבתי שלא לספר כלל על התרומה, ואם כן, אולי לספר על כך רק לאחר הניתוח. אבל לבסוף החלטתי לשתף את המשפחה, כדי שישמעו על כך ממני, ולא ממקום אחר, אבל בעיקר, כדי שיתפללו למען הצלחת הניתוח.

לשמחתי, רוב התגובות שקיבלתי מהמשפחה היו תגובות של הבנה והערכה גדולה לצעד הזה. ראשונים היו הוריי היקרים, אליהם נסענו במיוחד לשבת הקרובה, וסיפרנו להם על ההחלטה. הם הקשיבו ותמכו בהחלטתנו. היה חשוב להם, בעיקר, לוודא שאני אכן בטוח בצעד המשמעותי שאני עושה, ושקיבלתי על כך אישור הילכתי. קיבלתי. כעבור שבוע סיפרנו גם לאחים ולאחיות על הניתוח המתקרב.

בניגוד לשכנים ולשאר מכרינו, שלא ידעו דבר, מובן שרצינו להכין את הילדים לקראת הניתוח, והחלטנו לחשוף אותם לחבורות האחרונות של מתנת חיים. מידי פעם שאלנו אותם מה דעתם על העניין, האם הם מבינים עד כמה חשוב הדבר.

בשבת שקדמה לניתוח, פרשת תרומה, שוחחתי עם הילדים על חשיבות התרומה לבית המקדש. הוספתי על פי הגמרא בסוכה, שיש ערך אפילו גדול יותר לעשיית חסד בגוף. יותר מהוצאת ממון. לאחר מכן, קראנו ביחד את הספר מאיר העיניים על "הכליה שעוברת דירה" (אז טרם דובר על הוצאה לאור של יומן תרומת הכליה המשעשע של חברי 'זעליג אמזלג', רעיון אותו יש מי שמגלגל בנמרצות מזה כשנה פלוס). סיפרנו לילדינו, שביום שני הקרוב אזכה לקיים מצווה חשובה, ולהעניק חיים לאדם שהכליות שלו לא מתפקדות עוד, והוא עובר טיפולי דיאליזה קשים.

פרק ט'.

מפגש בין דורי בחדר 503

ביום שני בבוקר הגעתי בשמחה לבית החולים, נרגש עד לשד עצמותיי ומוכן פחות או יותר לקראת המצווה הייחודית והנדירה. מצווה שאפשר לקיים רק פעם אחת בחיים...

ניגשתי, נרשמתי, נבדקתי, כל הביורוקרטיה. ואז, לאחר בדיקת דם אחרונה, חוברתי לצינורית העירוי, סימן ממשי לכך שהניתוח כבר בפתח. בעודי מתמקם בחדר שהוקצה לי, חדר מספר 503, והתרגשותי מטפסת, נכנס אדם לא מוכר ופתח אתי בשיחה. תוך כדי שאלות ותשובות התברר שהוא חיפש את התורם שלו.

התברר שזה - אני. צחקנו על העובדה המוזרה שכליה צעירה של אדם בן שלושים ושלוש מתבגרת בין רגע ועוברת לגוף של מישהו מדור אחר בגיל שישים. הומור קצת שחור, אבל זה עזר מאוד להנעים את המפגש.

פרק י'.

מהסיבה הפשוטה ש...

לחצנו ידיים בהתרגשות רבה, והוא אמר שאין לו מילים לתאר את רגשי התודה ועד כמה שזה חסד עצום. הוא גם סיפר על תהליך הדיאליזה שהוא עובר, על כל הקשיים המכאובים הכרוכים בכך. דבר שהעמיק את ההבנה שלי לגבי גודלו של המעשה.

לאחריו, בהמשך היום, הגיעו גם בני משפחתו כדי להודות על מתנת החיים שאני מעניק לכל המשפחה - אבא וסבא בריא - והביעו את הערכתם הרבה לכך, שאני מוכן להכניס את עצמי לניתוח כדי לעזור לאדם שאני כלל לא מכיר.

שעה לפני הניתוח ירדתי להתפלל מנחה בבית הכנסת של בית החולים, התפילה האחרונה עם שתי הכליות, וביקשתי מהקב"ה שהניתוח יעבור בשלום ושהכליה תיקלט בגופו של הנתרם (במתנת חיים חיברו נוסח תפילה מיוחד לכך).

לאחר התפילה חזרתי למחלקה, ואחרי שהכינו אותי לניתוח הורידו אותי לחדר קבלה לפני ניתוח. הדבר היחיד שהסכימו שאני אקח איתי היה דף עם שמות לתפילה. זו היתה תחושה נפלאה לדעת שאני מכניס את עצמי לניתוח בשביל להעניק חיים למישהו אחר, ובזכות זה ביקשתי ישועה עבור כמה אנשים שנצרכו לכך.

נקודה מעניינת, ששמתי לב אליה היא, שבמשך כל תקופת הבדיקות וההכנות (שארכה, כזכור, בדיוק תשעה חודשים, על כל המשמעות הסימבולית הכרוכה בכך) לא הרגשתי שום לחץ, פחד או חשש מהניתוח. בעיקר כי לא מדובר בניתוח רגיל אלא בניתוח למטרת נתינה לזולת, והיה לי ברור שניתוח כזה יזכה להשגחה מיוחדת של הקב"ה. תחושה נפלאה זו ליוותה אותי בכל התקופה הנהדרת הזו, עד כדי כך שאחרי שהתעוררתי מהניתוח והעבירו אותי למחלקה, עדיין בהשפעת ההרדמה, המשפחה של המושטל רצו אחרי ושאלו אותי איך עבר הניתוח ואיך אני מרגיש, התגובה הייתה שהרמתי ידיים לשמים ואמרתי 'ברוך ה' מעולה'...

מהניתוח עצמו, אגב, איני זוכר דבר. מהסיבה הפשוטה שישנתי.

פרק י"א.

ארון קודש מנשק ספר תורה

למחרת בבוקר, עוד לפני שקמתי מהמיטה, הגיע חתנו של המושטל לבקר ועדכן אותי, שב"ה הכליה נקלטה והתחילה לעבוד. הודעה זו מילאה אותי בשמחה ובהודיה לה'. זה היה כל כך מהר!!

במשך היום, הגיע הרב הבר זצ"ל בעצמו לבקר את התורמים והנתרמים. הלכתי לחדר של המושתל ושם פגשתי לראשונה את הרב. אמנם דיברנו בטלפון ביום שישי שלפני הניתוח, כאשר הרב התקשר לברר את שמי ושם אמי כדי שהרבנית תתפלל עלי בהדלקת נרות, אך טרם התראיתי עמו פנים אל פנים.

מיד כשהרב הבר ראה אותי והזדהיתי בשמי, הוא ניגש אלי ונישק לי את היד ואמר 'אני מנשק ספר תורה...'. ענית לי: 'אם אני ספר תורה, אז הרב הוא ארון קודש...'.

ובנימה אישית? אי אפשר לתאר במילים את האושר על פניו של המושתל למחרת, בבוקר שלאחר הניתוח. כמה משמח לשמוע אותו מספר, שסוף סוף הוא יכול לשתות מבלי לספור כוסות ומבלי לחשב אם מותר לשתות או לא.

במשך היום הסתובבתי במחלקה בהמלצת הרופאים, על מנת לסייע בהחלמה. הרגשתי מעט חלש ולא מעבר. פגשתי מספר מושתלים שלא מפסיקים להודות ולהעריך את התורמים. אני יכול לומר לכל מי שמתלבט, שאין דבר משכנע יותר לתרום מאשר שוטטות בת יום אחד במחלקה, במהלכה שומעים את דברי התודה החמים של המושתלים. מתברר שתרומת הכליה היא מעשה של הצלת נפשות כפשוטו. ומעל הכל, כמה עלינו, הבריאים, להודות ולהודות לקב"ה על כך שיש לנו כליות שעובדות ושכוחינו להציל איתם את האחר.

פרק י"ב.

לשמחתה של אשתי

למחרת כבר הרגשתי הרבה יותר טוב והשתחררתי הביתה, לא לפני שהוזהרתי לתת לגוף מנוחה, להקפיד על שתיות מים, ושלא להרים משאות כבדים במשך חודשיים.

נפרדתי מהמושתל בברכות הדדיות, ומאז אנו שומרים על קשר טלפוני מידי כמה זמן, מתעניינים זה בשלומי של זה, וכמובן מקיימים את ההלכה "אל יפטר אדם מחברו אלא מתוך דבר הלכה".

תקופת ההחלמה הייתה עבורי קלה למדי, וכל יום הרגשתי יותר טוב מהיום הקודם. כבר בשבת שלאחר הניתוח יצאתי לבית הכנסת הקרוב לביתי, ושבוע אחרי הניתוח, כבר יכולתי למסור שיעור, אמנם הקול היה עדיין חלש מהרגיל, אבל העיקר שלא ביטלנו את השיעור הקבוע.

כעבור שלושה שבועות חזרתי לתפקוד רגיל ולשגרה היומית שלי. כעבור חודשיים – שבוע וחצי לפני פסח, כבר הרמתי והזזתי חפצים כבדים בבית, וסייעתי בעבודות הניקיון לקראת החג לשמחתה של אשתי.

בבית החולים ביקרתי מאז רק בשביל הבדיקות השגרתיות, וכמובן שבהזדמנות זו גם ביקרתי את התורמים המאושפזים באותו זמן בבית החולים, הרי גם הם הצטרפו למשפחת מתנת חיים.

בפורים, חודש וחצי אחרי התרומה, הלכנו לאכול את סעודת הפורים בבית של המושתל עם משפחתו, ולפי הדיבורים והתודות שלהם ראינו עד כמה זה משפיע לא רק על המושתל עצמו אלא **על כל המשפחה הסובבת אותו**. נקודה מעניינת שלא הייתי חשוף אליה טרם התרומה.

פרק י"ג.

דברי סיום ונסיון למסיון

במבט לאחור של כל התקופה - הבדיקות, הניתוח וההחלמה, ניתן לומר שזו היתה אחת התקופות היותר משמחות בחיי, במהלכה להרגיש את שמחת הנתינה, את הזכות שזכיתי להציל עם גופי נפש מישראל, עד שכאבי הניתוח מתגמדים לעומת האושר במחשבה שיש אדם שחיינו ניצלו בעזרתי. ואי אפשר לסיים ללא משפט שממחיש את עוצמת המעשה, משפט שהמושתל כתב לי אחרי התרומה: 'אתה הנס הגלוי של חיי', וכל מילה נוספת - מיותרת.

בעצם, רק עוד משפט אחד. מסיונרי לגמרי:

מתי אתם תורמים את הכליה שלכם?

[מתחילים מכאן <<<](#)